

Mirosław Ponczek

"Historia Kultury Fizycznej : przewodnik bibliograficzny dla studentów", Eligiusz Małolepszy, Częstochowa 1997 : [recenzja]

Prace Naukowe. Kultura Fizyczna 2, 98-100

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Eligiusz Małolepszy

***Historia Kultury Fizycznej. Przewodnik bibliograficzny dla studentów.
Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie,
Częstochowa 1997, ss. 37***

Wydarzeniem w sferze dydaktyki, czy też szczegółowo — w zakresie metody historii kultury fizycznej — było pojawienie się na rynku księgarskim w 1997 r. w naszym kraju przewodnika bibliograficznego, przeznaczonego dla studentów szkół wyższych. Idzie mianowicie o te wyższe uczelnie w Polsce, które kształcą oraz specjalizują się w zakresie szeroko pojętego wychowania fizycznego. Są to m.in. Akademię Wychowania Fizycznego — AWF w Warszawie (z Instytutem Wychowania Fizycznego w Białej Podlaskiej), AWF w Krakowie, AWF w Poznaniu (z Instytutem Wychowania Fizycznego w Gorzowie Wielkopolskim), AWF we Wrocławiu, AWF w Katowicach i AWF w Gdańsku oraz niektóre Wyższe Szkoły Pedagogiczne — Instytut Wychowania Fizycznego i Zdrowotnego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie, Zakład Kultury Fizycznej Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie i wreszcie Uniwersytety — Instytut Kultury Fizycznej Uniwersytetu Szczecińskiego w Szczecinie oraz Katedra Wychowania Fizycznego i Zdrowotnego Wydziału Pedagogiki Uniwersytetu Łódzkiego w Łodzi.

Opracowanie dr. Eligiusza Małolepszego — historyka kultury fizycznej, adiunkta zatrudnionego w Zakładzie Kultury Fizycznej na Wydziale Pedagogiki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie — jest dobrą, choć do dziś dość rzadką kontynuacją dzieła zapoczątkowanego w 1974 r. przez wówczas naukowców warszawskich i śląskich (Kajetana Hądzelka, Ryszarda Wroczyńskiego oraz Henryka Laskiewicza)².

Przypomnijmy w tym miejscu, że warszawsko-katowicki przewodnik wydany został w latach siedemdziesiątych przez Akademię Wychowania Fizycznego w Warszawie, ówczesną Wyższą Szkołę Wychowania Fizycznego w Katowicach i Instytut Nauczycieli i Badań Oświatowych (Ministerstwa Oświaty i Wychowania) w Katowicach³.

² Zob. K. Hądzelek, H. Laskiewicz, R. Wroczyński, *Historia kultury fizycznej w Polsce. Przewodnik dla studentów studiów zaocznych*, Warszawa-Katowice 1974, s. 29.

³ Por. wcześniejsze opracowanie: K. Hądzelek, *Stan, potrzeby i kierunki badań nad historią kultury fizycznej w procesie kształcenia kadr*, w: „Kultura Fizyczna”, 1957, nr 2.

O ile opracowanie historyków warszawskich i śląskich (1974 r.) było po prostu wykładem z dziejów kultury fizycznej przeznaczonym dla słuchaczy studiów zaocznych (rozdział I — Z dziejów kultury fizycznej w Polsce do 1918 r.; rozdział II — Kultura fizyczna w Polsce w latach 1918-1945; rozdział III — Kultura fizyczna w Polsce Ludowej; tabele i bibliografia — osiemnaście pozycji), o tyle przewodnik Eligiusza Małolepszego stanowi obszerny wykaz blisko dwudziestu tematów — co najmniej dwugodzinnych — przeznaczonych do realizacji ćwiczeń z historii kultury fizycznej na kierunkach nauczycielskich AWF, WSP i niektórych Uniwersytetów. Chodzi tutaj przede wszystkim o studia stacjonarne. Nie wykluczone, że słuchacze studiów zaocznych oraz studenci studiów licencjackich (przede wszystkim w kolegiach nauczycielskich) również dotrą do przewodnika z *Historii Kultury Fizycznej* autorstwa Eligiusza Małolepszego⁴.

Każdy ze wspomnianych tematów do ćwiczeń (potraktowany jako propozycja dydaktyczno-programowa) podbudowany jest szczegółowymi dyspozycjami problemowymi. Mogą one stanowić dobry przykład do wszczęcia dyskusji na podaną kwestię. Będą też zapewne wykorzystane jako dyspozycje służące studentom do lepszego przygotowania się merytorycznego w trakcie odbywania polemik na ćwiczeniach z HKF-u.

Osobną kategorią metodyczną zastosowaną do zajęć z HKF-u przez E. Małolepszego jest obszerna bibliografia podawana w formie wykazu najważniejszych pozycji z danego tematu (tematy ułożone są chronologicznie, wedle epok — od antyku po historię najnowszą).

Każdy problem dydaktyczny ma co najmniej od kilku do kilkunastu, a nawet dwudziestu czy trzydziestu pozycji historiograficznych. Literatura przedmiotu uwzględnia najnowsze wyniki badań w zakresie dziejów kultury fizycznej w Polsce — od czasów najdawniejszych po dzień dzisiejszy — na tle powszechnym.

Student podejmujący samodzielną pracę na ćwiczeniach z HKF-u, może dotrzeć za pośrednictwem przewodnika E. Małolepszego do najbardziej interesujących książek czy też artykułów, zwłaszcza z tematów stanowiących dotąd tzw. białą plamę w analizach dydaktycznych i naukowo-badawczych (po na przykład pozycje związane z najnowszą historią kultury fizycznej w Polsce).

Osobiście uważam, że przewodnik E. Małolepszego może być wykorzystany jako pomoc dydaktyczna dla młodszych pracowników nauki, zwłaszcza asystentów, a także adiunktów. To samo odnosi się do możliwości penetracji naukowo-badawczych prowadzonych przez doktorantów, dla których praca naukowca z Częstochowy stać się może prawdziwym przewodnikiem metodyczno-meto-

⁴ Por. S. Wilk, *O nowy kształt programu i dydaktyki historii kultury fizycznej*, w: „Wychowanie Fizyczne i Sport”, 1986, t. XXX, nr 3.

dologicznym, szczególnie w zakresie kształtowania i rozwijania umiejętności sporządzania fiszek oraz poprawnych zapisów bibliograficznych, głównie w przypisach i zbiorach źródłowych (zarówno archiwalnych, jak i piśmienniczych).

Zastosowanie zatem opracowania E. Małolepszego może być wszechstronne — od pomocy dydaktycznej⁵⁵ — po naukową, a nawet popularyzatorską.

Polecam więc przewodnik do ćwiczeń z HKF-u — pięknie wydany przez Wydawnictwo WSP w Częstochowie — zarówno studentom wyższych uczelni w Polsce, jak i wszystkim miłośnikom czy też entuzjastom dziejów sportu, wychowania fizycznego i turystyki.

Mirosław Ponczek

AWF Katowice

⁵⁵ Por. M. Ponczek, *Ćwiczenia z historii kultury fizycznej w opinii studentów (na przykładzie AWF w Katowicach)*, [w:] „Zeszyty Naukowe” AWF w Krakowie, 1994, nr 70 (*Nauczanie przedmiotów humanistycznych w Akademii Wychowania Fizycznego*, pod redakcją naukową Jana Fenczyna), Kraków 1994, s. 103-104.